

Hesap Böyle Verilir

Bu yazıyı yalnız Türkler için yazıyorum. 1931'den beri Türkçülüğe ait yazılar yazdığım için Türkçü efkar-ı umumiyenin şahsım üzerindeki düşüncelerinin bence çok büyük bir değeri vardır. Samimiyetimden şüphesi olan en genç Türkçü bile, bana açıkça sorduğu zaman, hesap vermektен çekinmem. Hatta genç Türkçülerin benim hakkımdaki iyi niyetli tenkitlerini de ne kadar iyi karşıladığımı beni tanıyanlar görüp denemişlerdir. Onun için, benim samimi Türkçülüğümü inkar eden, ülküyü şahsi ihtiraslarım için kullandığımı iddia eden yersiz hücumlara cevap vermeği borç bilirim.

Beş ikinci-teşrin 1942'de çıkmağa başlayan Gök Börü dergisinde "Hesap Veriyoruz" başlığını taşıyan, fakat iyi hesap veremeyen bir yazıda hemen hemen bütün yazı yazan Türkçülere ve bu arada bana yöneltilen hücum ve hicivlere karşılık vermek için kalemi elime alıyorum.

Cihat Savaş Fer imzasını taşıyan, fakat Reha Oğuz Türkkkan tarafından yazıldığı pek belli olan bu yazıda birçok Türkçü batırılmış ve ortada samimi Türkçü olarak yalnız Reha Oğuz Türkkkan bırakılmıştır. Türkçülüğü büyük bir manevi zarara sokup solcuları sevindiren ve Türkçüler üzerinde pek fena bir intiba uyandıran bu yazının özü şudur:

- 1- Reha Oğuz Türkkkan'ın çevresinde 1935'de toplanmış olan ülkücüler kendilerine "Bozkurtçular" diyerek ortaya atılmışlar ve ölmüş olan Türkçülüğü diriltmişlerdir.
- 2- Eskiden Türkçü diye tanınan kimselere başvurarak yardım dilemişlerse de, ben de içlerinde olduğum halde, herkes çekinmiş. Hatta ben onların çıkaracakları dergide eski şiirlerimin başka bir imza ile neşrine razı olmuşum (yani onların dergisinde imzamin bulunmasından korkmuşum).
- 3- Nihayet bunlar dergilerini çıkarıp Türkçülüğü muzaffer kılınca hepimiz bu nimetten istifadeye koşarak, Bozkurtçuların reklamları sayesinde meşhur olmuşum.
- 4- Ben, iradesi zayıf ve şeflik malihülyasına saplanmış birisi olduğum için bir gün İsmet Rasin'in otomobili ile yaptığımız bir gezintide onlara şef olmayı teklif etmişim.
- 5- Türkçülüğün Bozkurtçular eliyle muzaffer olduğunu gören Orhan Seyfi ile Yusuf Ziya da Reha Oğuz'un teşvik ve yardımı ile Çınaraltı dergisini çıkarmağa başlamışlar.
- 6- İsmet Rasin, Bozkurt'a menşei şüpheli paralar bulduğu ve Türk ırkından olmadığı için aralarından çıkarılmış.
- 7- Ben, Bozkurtçular sayesinde meşhur olduktan sonra aralarından çekilmiş ve bana şeflik vermedikleri için onlara düşman olarak Ankara'ya aleyhlerinde ihbar yapmış ve Bozkurt'un çıkmasına sebep olmuşum.

8- Nurullah Barıman Bozkurt'un parasını yediği için atılmış.

9- Şimdi Türkçülük bu zararlı şahıslardan temizlendiği için artık yolunda hızla yürüyecekmiş.

* * *

Bin bir gece masallarına benzeyen bu yazının, Cihat Savaş Fer imzasını taşımasına rağmen Reha Oğuz tarafından yazıldığı bellidir demiştim. Cihat Savaş'ı tanıyanlar onun yazı yazmayacağını bildikleri gibi içinde "ilkin" gibi Reha'nın daima kullandığı kelimelerin ve "bizimle" yerine "bizle" demek gibi yanlışların bulunduğunu görenler de yazının Reha'ya ait olduğunu anlamışlardır. Daha dün Reha tarafından övülen birçok Türkçünün bugün hep birden yine onun tarafından hicvedildiğini okuyanlar ise bu yazıda yalnız şahsi duyguların hakim olduğunu elbette kestirmişlerdir. Çünkü bu kadar Türkçünün birden fena olmasına imkan olmadığı gibi hepsinin birden Reha tarafından kadro harici edilmesi de şüphesiz aklın alacağı şey değildir. Hakikat şudur ki, kendisiyle birlikte çalışmak kabil olmadığı için İsmet Rasin, Atsız, Orhan Seyfi, Yusuf Ziya, Nurullah Barıman, Sami Karayel gibi Türkçüler Reha Oğuz'la ilgilerini kesmişlerdir. "Aramızdan çıkardık" demek için ortada bir şirket veya cemiyetin bulunması icap ederdi. Böyle bir şey olmadığı için "aradan çıkarmak" değil, "ilgiyi kesmek" bahis mevzuu olabilir. Fakat eğer muhakkak "aradan çıkarmak" fiili mevcutsa bunun bir "çokluk" tarafından bir "ferd"e tatbik edilmesi zaruri olur ki bu takdirde aradan çıkarılanın birçok Türkçü karşısında tek kalmış olan Reha Oğuz olması gerekir.

Emek ve zaman harcayarak yazdığım bu satırlara acımakla beraber isnadları reddetmek mecburiyetinde bulunduğum için bütün bu ileri anlatmak ve Türkçü efkar-ı umumiyye bu meselenin iç yüzünü göstermek artık benim için bir vazife haline gelmiştir. Gereken yerlerde şahit ve vesika göstererek istemeye istemeye bazı şeyleri açığa vuracağım için esef duyuyorum. Fakat buna mecbur edildiğim için de her halde mazurum:

1938 yazında idi. Bir gün Maltepe'deki evime bir genç gelerek benimle (benle değil) görüşmek istediğini söyledi. Çantasında birçok kağıt, dosya, yazılar olan bu genç, kendisini "Orhan Türkkan" diye tanıttıktan sonra cebinden bir kağıt çıkararak bana uzattı ve: - "Hala bu fikirde misiniz?" diye sordu. Kağıda baktım: Vaktiyle "Atsız Mecmua"da çıkan manzumelerimden birinin son dörtlüğü idi ki:

Hey arkadaş! Bu yolda ben de coşkun bir selim;

Berberiz seninle!.. İşte elinde elim.

Seninle bu hayatın gel beraber gülelim

Ölümüne, gamına, tipisine, karına.

mısralarından ibaretti. Aktörce hareketlerden hoşlanmadığım için bu "numara" hiç de hoşuma gitmedi. Arkası ne gelecek diye düşünerek ve samimi duygularıma makes olarak: -"Evet, hala bu fikirdeyim" diye cevap verdim. Tiyatro başlıyordu. Karşımdaki genç "öyleyse konuşabiliriz" diyerek çantasını açtı. Bir yandan da anlatmağa başladı. Dedi ki:

- "Türkçü bir mecmua çıkaracağız. Türkçülüğü yaymak için bir cemiyet kurduk. Mecmua bu cemiyetin organı olacak. Sizden de yardım istiyoruz."

- "Nasıl bir cemiyet? İçinde kimler var? Kaç kişisiniz? Reisiniz kim?" diye sordum.

- "Cemiyetimiz gizlidir. Seksen kişi kadar varız. Reisimiz Avni Motun'dur." Diye cevap verdi. Avni Motun adını ilk defa işittiğim gibi daha yeni gördüğüm bir gencin gizli bir cemiyetten dem

vurmasını nasıl karşılayacağım da belliydi. Kendisine, cemiyet azasını teşkil eden seksen kişinin kimler olduğunu sordum. Ankara'daki yüksek tahsil ve lise talebeleri olduğunu söyledi.

- "Mecmua çıkarmak için yüksek tahsil mezunu bir yazı müdürü ister; onu nereden bulacaksınız?" diye sordum. Bunun üzerine, Ankara Lisesi'nde edebiyat öğretmenleri olan Fevziye Abdullah'ın yazı müdürlüğünü üzerine aldığını söyledi. Çok değerli bir edebiyat öğretmeni olan Fevziye Abdullah'ı tanıyordum. Onun da cemiyetten olup olmadığını sorup menfi cevap alınca bana bahsolunan şeylerde hakikate uymayan birçok noktalar bulunduğunu anladım.

Orhan Türkkan, kendisini ve sözlerini şüphe ile karşıladığımı görünce kendilerinin, vaktiyle çıkardığım "Atsız Mecmua" ve "Orhun"dan milli feyz aldıklarını, kendi çıkaracakları "Ergenekon"un da "Atsız Mecmua" ve "Orhun" yolunda gideceğini söyleyerek dil dökmeğe başladı ve çantasından çıkardığı kağıtlara bakarak programlarını anlattı. Bu, yaman bir programdı. Felsefe, içtimaiyat, ruhiyat, tarih, şiir, roman, siyaset ve her şey vardı. Yüzlerce eser yazacaklardı. Binlerce satacaklardı. Şunu bunu yapacaklardı. Velhasıl birçok fiillerin istikbal sigalarını tasrif ederek bana bir hayli projelerden bahsetti. Sonra "şu yazıyı nasıl buluyorsunuz" diyerek çantadan çıkan bir yazıyı uzun uzun okudu. Herhalde kendisinin pek hoşuna gittiği anlaşılan bu yazı hiçbir fikri değeri olmayan alelade bir edebiyattı.

Uzun konuşmaların sonunda benden yazı istediği zaman henüz kendilerini tanımadığımı, yazı vermek için de dergilerini görmemin şart olduğunu söyledim. O zaman:

- "Atsız Mecmua'da çıkmış olan eski manzumelerinizi dergimize alabilir miyiz?" diye sordu. "Alabilirsiniz" dedim. İlk görüşmemiz böyle bitti.

Bir müddet sonra Avrupa şehirlerinin birisinden bir kart aldım. "Reha Oğuz Türkkan" imzasını taşıyordu. Reha, bana gelen Orhan Türkkan'ın kardeşiydi. Ankara'ya geldikten sonra da mektuplar yazmağa, "Ergenekon" hakkında izahat vermeğe, Türkçülük için ne şekilde çalışmağa hazırlandıklarından bahsetmeğe başladı. O da gizli cemiyet teranesinden dem vuruyor, büyük projelerden söz açıyordu. Halbuki ben gizli cemiyetin de, onun reisi diye tanıtılan Avni Motun'un da bir hayal mahsulü olduğunu anlamıştım. Çünkü meşhur Kun yabgusu "Mete"nin adının daha doğru söylenişi olan "Motun"u bizden başka birkaç Türkiyatçıdan başka kimse bilmiyordu. Bunu ısrarla ileri atan da Hüseyin Namık Orkun'du. Belliydi ki Hüseyin Namık'la temasta bulunup ondan da yazı almağa çalışan Reha Oğuz Türkkan, bu adı ondan duymuş ve muhayyel bir Avni'nin sonuna ekleyerek esrarengiz bir şahsiyet yaratmıştı. Maksat da esrarlı bir hava meydana getirerek gençlerin ilgisini çekmek ve Avni Motun'un mutlak vekaletini alarak onun adına söz yürütmektir.

Nihayet 10 İkinci-teşrin 1938'de aylık "Ergenekon" dergisinin ilk sayısı çıktı. Daha önce benden, tanıdığım Türkçülerin adreslerini istemişler, ben de göndermiştim. Ergenekon'un ilk sayısından onlara da onar, yirmişer tane yolladıklarını, benim adımla vererek kendilerini reklam ettiklerini, Ergenekon'u satmaları için de birer mektup yazdıklarını sonra öğrendim. Kendilerine gizli bir cemiyet azası süsü veren bu gençlere karşı o zamana kadar duyduğum şey yanlı bir güvensizlikti. Fakat Ergenekon'un ilk sayısındaki "Tarihin ve Tekamülün Amili" adlı yazıyı görünce, kendisini dahi sanan pek toy bir genç karşısında bulunduğumu anladım.

Bu ilk sayıya benim eski manzumelerimden birini almışlar ve altına "Bozkurt" diye imza atmışlardı. Bu manzume evvelce imzama çıkmış olduğu için benim olduğunu herkes biliyordu. Onun için buna aldırmadım. Yoksa şimdi Gök Börü'de iddia olunduğu gibi onların dergilerine yazı yazmaktan çekindiğim için başka bir imza ile çıkmasını istemiş değildim. Bilakis onlar benim manzumemin altına kasten "Bozkurt" imzasını atarak kendi lehlerine propaganda yapıyorlar, "Atsız bizim cemiyetimizdendir, fakat kendi imzasını koymağa şimdilik mezun olmadığı için Bozkurt imzasıyla yazıyor" diye rivayetler çıkarıyorlardı. Bunları epey sonra öğrendim ve anladım ki bu plan, yani benim manzumemin Bozkurt imzasıyla

çıkması, dostlarımı “işte Atsız da Bozkurtçudur” diyerek kendi aralarına almak için hazırlanmış bir inandırma vesilesidir.

Fakat Ergenekon ilk sayısındaki şaheser asıl bu değildi. Bu “Tarihin ve Tekamülün Amili” başlıklı yazı idi. Bunu Reha Oğuz yazmış ise de başka bir gencin imzasını atmıştı. Sebep be bu yazının Reha Oğuz’u göklere çıkaran bir methiye olmasıydı. Bu yazı o kadar garip bir yazı idi ki onu okuyan ve benim tavsiyemle kendisine satmak için on tane mecmua gönderilen bir arkadaşı, paketi açmağa bile lüzum görmeden mecmuaları olduğu gibi geri göndermişti. Hakkı da vardı. Çünkü bu yazıda mühim keşfiyat yapılıyor ve lise mezunu bir genç ilmi ve tarihi baştan başa değiştiriyordu. Bakın, bu şaheserden size bazı satırları aynen alıyorum:

Bu önsözü yazmamı rica eden Oğuz’un mektubunu alınca, bir an düşündüm: Avrupa’da bile akisler uyandıracak olan bir eseri takdim edecektim! Ve işte, ey garpli ve şarklı bilginler, size bağıryorum: Gelin! Türklüğün er meydanı hepinize açık! Savaşın! Fakat bu mert Türk çocuğunun, kanından aldığı asaletle ifade ettiği bu hakikati okumazsanız, dar görüşlü olmaktan hiçbir zaman kurtulamazsınız. Cehaletin, inanmamalığın, inatçılığın ve gururun kötü siyah rengine bulanmayın. Ve bu eseri, Oğuz, Türk ırkına olduğu kadar, cahillere ve bilginlere de hediye etti. Var ol, Oğuz! Sen bu eserle , uzun asırlar, hiç unutulmayacaksın. Bugün seni anlamak istemeyenlerin çocukları, yarın bu eserini hürmetle okuyacaklar ve acıyacaklar babalarına. Ne acı bir acıma! Ne acı bir akıbet! Onu bilmek istemeyenlerin çocukları bildi. Onu anlamak istemeyenlerin çocukları anladı.

Oğuz Türkkkan adlı bir yiğit “Tarihin ve Tekamülün Amili” adlı bir eser yazdı. Bu mevzuda bir eser yazabilmek ve bundan çıkan hakikati ispat edebilmek için doktor, profesör veya ordinaryus profesör unvanları bile azdır. Bu bahislerde mütehasıs olanlar gayet iyi bilirler: Avrupa’nın ve Amerika’nın en derin bilgili dahileri bile, tarihin amilini bulamamış veya yanlış yollara sapmışlardır. Halbuki Oğuz’un ne muhterem bir göbeği, ne saygı değer bir ak sakalı, ne asırlık bir yaşı, ne de doktor , profesör gibi bir sıfatı vardır. Ona kim inanacak? Onu kim okuyacak? Bakın, ey değerli okuyucu kardeşler, Oğuz mektubunda ne bedbin konuşuyor:

“... Hiç okunmayacak! Kimse okumayacak! Gençlik ve halk ciddi mevzulardan hoşlanmadığı için; aydınlar okumağa alışmadıkları için... Hatta bu bahiste mütehasıs geçinenler bile okumayacak! Hakları da yok değil! Meşhur değilim, halbuki bu mevzuları halledemeyen Avrupalı bilginler meşhuru alemdirler.... Hayır! Hayır! Hikmet! Beni değil çıkardığım neticeyi; adımı değil , bulduğum hakikati tanıyın! Bu tek hakikati sevin! Ona gerçek olduğu için bütün kuvvetinizle inanın. İnanın! Irkınızın ülküsü o olursa, dünyanın birincisi olmak için asırlarca beklemeğe lüzum kalmaz. Fakat inanabilmek için de okumak, anlayarak, hazmederek okumak lazım! Fakat kim okuyacak? Öyle ise kimse inanmayacak! Türk, ırkının ülküsünü tanımayacak. İşte bunun için üzülyorum” Oğuz, şuurla düşünmeğe başladığı yaştan beri, felsefeye sarılmıştı.

Bunun için pek çeşitli olan birçok ilimlere merak sardı: Lengüistik, mitoloji, arkeoloji, jeoloji, klimatoloji, paleontoloji, antropoloji, etnoloji, etnografi, felsefe, ruhiyat, tarih, preistuvur, sosyoloji, kozmogoni, hukuk, edebiyat, iktisat tarihi, güzel sanatlar tarihi ilahiyat...

Fakat bu taşlar ne kadar esaslı, ne kadar çok olursa, inşa edeceği bina o kadar sağlam olurdu. Bunun için çok okuması lazımdı. Anormal okuyarlardan bile fazla okudu, gözlerini körletircesine okudu. Başka hiçbir şeyle meşgul olmadı. Gece gündüz okudu. Hepsinden bilgi edindi. Hatta o kadar kıymetli tutulan Avrupalı bilginlerden bile fazla okudu. Sen, Oğuz, fevkalade çalışma ile kanından gelen o müthiş kudretle düşünerek, zekanı işleterek, bu işi başardın. Okudun, düşündün, öğrendin... Hakikatı bütün çıplaklığı ile ortaya koydun! Var ol Türkkkan!

İşte bundan sonra Oğuz’a yepyeni bir çığır açılmış oldu. Felsefede materyalistken spirütüalist oldu. Ferdietçi iken, beynelmilelci oldu. Sanki gözünün bağı sihirli bir el tarafından aniden

çözülürmüş. Yürüdüğü yanlış yolu dehşetle gördü. Bu yolun sonunda (materyalizm,ferdiyetçilik= menfaatçilik,milliyetsizlik yolunun sonunda) hem o fert için, hem de o ferdin mensup olduğu cemiyet için korkunç bir uçuruma düşmek vardı. Oğuz, ruhuyla ve tabiatla yaptığı bu müthiş didinmeden sonra, gözünü kör eden, yolunu şaşırtaan bağı çözüp çıkardı. Fakat ırkdaşları hala, gözler kapalı, felaketten habersiz, uçuruma doğru yürüyorlardı. Bu eser onlar için yazılmıştır.

Oğuz Türkkkan, hakikati gördükten ve inandıktan sonra, ırkdaşlarını düşündü. Her okuyanın muhakkak inanması, ikna olması için hakikati birer meydana sererek yazdı. İlkın kitap yazmak istiyordu...

* * *

İşte Hikmet Tanyu imzasıyla çıkmış olmasına rağmen Reha Oğuz'un kendi kendisini öven, göklere çıkaran; doğunun ve batının bilginlerini hiçe sayarak liseden henüz çıkmış olduğu halde on, on beş ilim sahasında bilgiçlik taslayan yazısı böyle tuhaf bir yazıydı ve Reha Oğuz da yazı hayatına böyle tuhaf bir makaleyle başlıyordu. Hele aynı Ergenekon'un ilk sayısında onun felsefe tarihi yazmaya muhtelif rejimleri ilmi bakımdan münakaşa etmeğe kalkıştığını görünce pek tecrübesiz, fakat heveskar bir genç karşısında olduğumuzu anlamış ve bir mektup yazarak kendisine nezaketle bu yazıların kötü tesirini harbe vermişim. Mektup, tesirini yaptı: Ergenekon'un ikinci sayısında (sf. 25) şöyle bir tavzih çıktı:

DİKKAT

Geçen sayıki Tarihin Amili adlı tefrikanın ön sözü hepimiz üzen bir şekilde çıkmıştır. İstanbul'da tashihleri yaptırdığımız genç arkadaş coşkunu tesiriyle yazıya – kendiliğinden- birçok yeni parçalar ilave etmiş. Bu yüzden ön söz, adi bir methiye şeklini almıştır. Bu sırada ben Avrupa'da bulunduğum için, bu vaziyetten haberdar olamadım. Yoksa katıyen bu methiyeci yazıyı tefrikanın başına koydurmazdım. Ergenekon basılıp elime geçtiğinde, pek çok üzümlere hayret ettim.Önsöz, bu arkadaş tarafından o kadar tahrif edilmiştir ki, yazının sahibi Hikmet Tanyu bile kendi yazısını tanıyamadı. Bu dalkavukça önsöz, okuyucularımız üzerinde çok kötü tesir yapacağından mesul arkadaşlara lazım gelen ihtar yaptık. Hepinizden ricam: Geçen sayımızın önsözünü mazur görün ve muhteviyatını unutun.

R.O. Türkkkan

Bu tavzihe dikkat edenler, niçin Hikmet Tanyu tarafından değil de Reha Oğuz tarafından özür dilendiğini pek güzel anlarlar. Bundan başka bir musahhihin, tashih ettiği makaleyi tanınmayacak şekilde değiştirmesi de aklın alacağı bir mazeret değildir. Zaten bu şekilde neşriyatın da daha çok devamına imkan kalmamış, 1939 yılının ilk ayında çıkan üçüncü sayısından sonra Ergenekon kapatılmıştı.

İşte tam bu sırada iki nokta şiddetle dikkatimi çekti ve şüphelerimi arttı. Bu iki nokta şunlardı:

1) İzmir'de bazı Türkçü gençlerin epey zamandan beri "Kızıl Elma" adında bir dergi çıkarmayı tasarladıklarını işitmişim. Bu gençlerin Reha Oğuz Türkkkan'la ve onun gizli cemiyeti (!) ile hiçbir ilgisi yoktu. Fakat böyle olduğu halde Reha Oğuz, Türkçülerden birisine gönderdiği mektupta "kendi cemiyetlerinin İzmir şubesi tarafından Kızıl Elma adlı bir derginin çıkarılmak üzere olduğunu" yazdı. Demek ki memlekette parlayan her Türkçülük kıvılcımını kendi eseriymiş gibi göstermek sevdasında idi.

2) Bana yazdığı mektuplarda bir karışıklık vardı: Kardeşi Orhan Türkkan için bazı mektuplarında “ağabeyim”, bazılarında da “küçük kardeşim” diyordu.

Bunlardan başka bu sırada Ankara'dan aldığım mektuplar şüphelerimi bir kat daha arttırmıştı. Çünkü bu mektuplardan birisi Ankara'dan Rıza Nur, Zeki Velidi ve Atsız isimlerini istismar ederek bu üç Türkçüyü kendi cemiyetlerinin (!) mensubu imiş gibi gösterdiğini bildiriyordu. Hakikaten- sonradan öğrendiğime göre- Reha, böyle propagandalar yaparak bütün tanınmış Türkçüleri kendi mevhum cemiyetlerinin azası gibi gösteriyor, böylelikle kendi etrafında bir topluluk yapmağa uğraşıyordu. Kendisini kimse başkan diye tanımayacağı için bir de Avni Motun adında esrarengiz bir reis uyduruyor ve ondan alınan direktiflerle bu müthiş gizli cemiyetin faaliyeti (!) başlıyordu. O zaman Ankara'da bulunan Ziya Özkaynak'tan aldığım bir mektup, Reha'nın – burada anlatmağa lüzum görmediğim- pek çocukça bir takım planlar yaptığını da bildirdiğinden, kendisine yine bir mektup yazarak bu hareketlerinden vazgeçmesini, aksi takdirde, dergilerinde eski manzumelerimin dahi neşrine müsaade etmeyeceğim gibi mecmualarını da kimseye tavsiye etmeyeceğimi bildirdim. Bunun üzerine aşağıdan alan bir mektupla cevap verdi ve yakında İstanbul'a gelerek benimle görüşeceğini bildirdi. Kendisi gelmeden önce de Mühendis Mektebi talebesinden olan arkadaşı Cihat Savaş Fer'i bana göndererek yeniden yazı istetti. Kendilerine evvelce Sivas'taki “Yıldız Dağı” dergisinde çıkmış olan (1Mart 1939 tarihli dokuzuncu sayı, sayfa altı) “Adsız Şiir” adlı manzumeyi verdim. Fakat yiğitlikten dem vurmalarına rağmen bunu basamadılar ve “Yakarış” adlı ilk bölümüyle iktifaya mecbur kaldılar.

Kapatılan Ergenekon yerine bu sefer “Bozkurt” adında bir dergi çıkarıyorlardı. İlk sayısı 1939 mayısında çıkan dergileri için birçok Türkçülere başvurarak yazı istediklerinden Bozkurtta San'an, Abdülkadir İnan, Nejdet Sançar, Hüseyin Namık Orkun ve Fethi Tevet'in de yazıları vardı. Reha'nın ruhi hastalığı olmasaydı dergi pek ala yürüyüp tutunacaktı da... Çünkü 1929 haziranında çıkan ikinci sayısına Besim Atalay da yazı vermiş, böylece kadro biraz daha kuvvetlenmişti. Fakat Bozkurt dergisi ikinci sayıdan sonra yine kapandı ve aşağı yukarı bir yıl çıkamadı. İşte bu sırada tatil mevsimi geldi ve Reha ile tanışmamız kabil oldu. O, benden çok Nejdet Sançar'la mektuplaştığı için yine onun vasıtasıyla beni görmek istiyordu. Nejdet Sançar da Sivas'tan İstanbul'a gelmiş ve Maltepe'de kalmağa başlamıştı. Nihayet bir gün, aldığı mektup üzerine Maltepe vapur iskelesine giderek Büyükkada'dan gelen Reha Oğuz'u evine getirdi. Reha o günkü görüşmemizde kendisine yaptığım tenkitlere tevazu ile cevap veriyor ve dediklerimi kabul etmiş görünüyordu. Bu konuşmamızda ne kadar gayr-ı samimi olduğunu tabiidir ki, anlayamamıştım. Bilhassa hayali olduğuna inandığım “Avni Motun”u bana şöyle anlatmıştı: Avni Motun, Reha'nın ana cihetinden akrabası imiş. Onlara ilk Türkçülük sevgisini o vermiş. Hatta bahis mevzuu olan 70-80 genci bir cemiyet halinde toplayan ve onlara Türkçülük telkini yapan Avni Motun'muş. Fakat bu 70-80 gencin hepsiyle temas etmez, yalnız altı tanesiyle görüşürmüş. Bu altı kişi de Avni Motun'dan aldıkları dersleri ötekilerine öğretirlermiş. Araklarında büyük bir disiplin varmış. Gençlerin Avni Motun'a güveni büyükmüş. Fakat iki yıl önce Avni Motun ölmüş. Onunla bizzat temasta bulunan altı kişi, ölümünün öteki azalardan saklamışlar. Çünkü ölümünü duyarlarsa belki dağılırlarmış. Şimdi Reha Oğuz, Avni Motun'un adına söz söyleyerek o gençleri idare ediyormuş.

Bazı Osmanlı padişahlarının ölümünü andıran bu hikayeye tabii inanmadım. Fakat Türkçülükte hevesli görüldüğü için de “belki zamanla kusurlarını düzeltip doğru yola girer” dedim. Ailesini, ırkını sordum. Baba cihetinden Kastamonulu, ana cihetinden Azerbaycan'da Genceli olduğunu söyledi. Bana pek mufassal bir şecere verdi: “İsterseniz nüfus kütüklerinden tahkik edebilirsiniz” dedi. Bu da boş bir sözdü. Bizde nüfus teşkilatı pek yeni olduğu için biz, nüfus kütüklerinden ancak büyük babalarımızı öğrenebilirdik. Daha ilerisini şifahi aile rivayetlerinden öğrenmeğe mecburduk. Pek hayalperest olan Reha, ihtimal ki Ziya Gökalp'ın “Kızıl Elma” adlı hikayesinin tesirinde kalarak kendisinin böyle bir şeceresi olduğuna inanmış ve buna başkalarını da inandırmak istemişti. Fakat bütün bunlar olmasa bile kendisini fazla reklam edişi, hatta kendisi hakkında başka imza ile methiye yazışı ve

dergiye herkesin dikkatini çekecek şekilde oklar nidalar, istifhamlar koyuşu Türk ahlakına hiç de uygun değildi.

Gittikten sonra Nejdet Sançar'la kısa bir konuşma yaparak samimi gözükteğü müddetçe yazı ile ona yardıma karar verdik. Bilhassa Türk tarihine ait birçok şeyler sorarak not etmesi, öğrenmek istediğine delil gibi gözüküyordu. Bu sebeple de "belki düzelir" diyerek Bozkurt dergisine yardımı kararlaştırdık.

1940 mayısında Bozkurt'un üçüncü sayısı çıkarken dergiye Hamza Sadi Özbek ve İsmet Rasim gibi iki genç Türkçü de yazı yazmışlar dergiyi biraz daha kuvvetlendirmişlerdi. Biraz sonra Profesör Zeki Velidi'nin ve gençlerden Nurullah Barıman'ın da yazı yazmağa başladığı Bozkurt, Sami Karayel'in yazı müdürlüğü ile çıkmağa ve oldukça iyi bir tesir yapmağa başlamıştı. Reha'nın bahsettiği muhayyel 70-80 gencin hiçbirisi yüksek tahsil mezunu olmadığı için Sami Karayel'in yazı müdürlüğünü kabule mecbur olmuşlardı. Gayet cesur ve yaşlılığına rağmen yumruğu kuvvetli bir adam olan Sami Karayeli kendilerine salık veren de bendim. Esasen artık Avni Motun disiplinli seksen genç gizli cemiyet teraneleri de söylenmez olmuş, anormal hava azalmıştı. Yalnız Reha'nın ötede beride, bilhassa Ankara'da beni över gibi gözükürken bir yandan da gözden düşürmeğe uğraşan hareketlerini duyuyor, fakat buna pek aldırımıyordum. Övülmeğe ihtiyacım yoktu. Onun için Reha'nın "Atsız iyidir, ateşlidir, yalnız muvazenesizdir." yollu propagandaları beni yüksündürmüyordu. Zamanla bu da geçer diyordum. Fakat bu sırada Bozkurt'un 1940 ağustosunda çıkan beşinci sayısında Reha Oğuz'un "Gürcülerin İrki Hakkında" diye yazdığı makalede Gürcüler Turan ırkından göstermesi bizim Türkçülük ve ırkçılık prensiplerimize aykırı olduğu için itiraz ettim. Hele o makalede Reha'nın kendi şeceresi hakkında verdiği malumat evvelce verdiği şecereye uymadığı için şüphem arttı.

Aşırı ırkçılık yapmağa kalkan, hele ırkı koruma kanunu diye bir kanun projesi hazırlayarak melezi Türk çocuklarının üç yaşından aşağı olanlarını idam etmeğe kalkan Reha'nın Gürcüler hakkında bu yazısı kendisi hakkındaki bir takım rivayetlere hak verdirecek mahiyetteydi. O zaman bende evvelce uyanıp da sonra Reha samimi gözükteğü için küllenen şüpheler yeniden ateşlendi. Bu şüphe beni biraz vakit harcayarak bu esrarengiz işlerin (!) iç yüzünü öğrenmeğe sevketti. Evvelce kendisine Avni Motun'un kim olduğunu sorduğum zaman "söylemeğe mezun değilim" diye cevap veren Cihat Savaş Fer'e bir emrivaki yaparak Avni Motun'un muhayyel bir şahıs olduğunu itiraf ettirdim. Ankara'daki yetmiş seksen kişilik gizli ve disiplinli cemiyetin de Reha Oğuz Türkkkan ile kardeşi Orhan Türkkkan'dan ve Cihat Savaş Fer'den ibaret bir heveskar triyomvirası olduğunu öğrendim. Fakat Reha, yaratılışındaki başkılıkla her şeyi esrar perdesi altında göstermeğe kalkmış olduğundan Ankara'daki Türkçü gençlere kendi cemiyetlerine girmeği teklif ediyor, "Atsız sizin cemiyetinizde midir?" diye soranlara evet cevabını veriyor, o gençler bun u bana sordukları zaman "cemiyetimizin nizamnamesi gereğince size bunu söylemeğe mezun değildir" diyerek onları şaşırtıyordu. Böylelikle kendisi büyük bir cemiyetin başkanı ve Rıza Nur, Zeki Velidi gibi yaşlı bilginler de olduğu halde birçok Türkçüyü kendi emrindeki memurlar gibi göstermeğe çabalıyordu. Fakat kısa görüşüyle hakikatlerin nasıl ortaya çıkacağını hesaplayamıyordu. Hesaplayamazdı da... Çünkü pek süratle yükselmek, yüksek mevkilere çıkmak istiyordu. Bu istek, önünü görmesine engel olan bir perdeydi. Aynı zamanda kendisinin mühim bir şahsiyet olduğunu sanıyor, kah Yalova'da Reis-i cumhurla mülakat yaparak Türkiye'nin niçin savaşa girmediğini sordum diyor, kah üçüncü ordu müfettişi Kazım Orbay'a giderek hükümeti dinlemeden doğuya taarruz etmesi için telkin yapacağını söylüyor, yakında çıkaracağı gündelik bir gazetenin kırk bin lira sermayesini bulduğundan bahsediyor, bunların arkasından da -kahramanlığını göstermek için olacak- kışın Kastamonu dağlarına giderek ayı avlayacağını anlatıyordu. Kahramanlık sözü ağzından hiç düşmüyordu.

Bana gönderdiği bir mektupta "artık rahat rahat şehit olabiliriz" diye yazıyordu. Fakat bir yandan askerliğini boyuna tecil ettiriyordu. Garip değil mi? Reha, yaşının otuzu doldurmak üzere olmasına rağmen henüz askerliğini yapmamıştır. Yalnız yüksek öğretim talebesinin

geçirdiği askeri kamplara gitmiş ve bütün askerliği bu kamp hayatından ibaret kalmıştır. Daha en kutlu milli vazifesini bile yapmamış olan bu tecrübesiz gencin hepimizi, bütün Türkçüleri küçülterek kendisini yükseltmeğe çalışması ne acıklıdır! Bir kere bu Reha Oğuz'u tam Türk saysak bile o öz bir Türkçü değil, önce bir materyalist ve beynelmilelci iken Türkçülüğe sonradan dönen bir muhtedir. (Ergenekon dergisinin ilk sayısındaki itirafa göre) Böyle olduğu halde, Türkçülüğe sonradan dönen bu genç nasıl oluyor da hiçbir zaman Türkçülükten başka bir ülküye sarılmamış olan bizleri çürütmeğe kalkabiliyor? O, Türkçülüğe ve Türklüğe ait birçok bildiklerini bizden ve bu arada bilhassa benden öğrenmiştir. "Gök Börü"nün Bozkurt demek olduğunu bile ona ben öğrettim. Bunları övünç diye değil, bir hakikati Türkçü efkar-ı umumiyyeye anlatmak için söylüyorum. Yoksa o, değil Türk tarihini ve Türkçülüğü, okullarda yıllarca okuduğu Türkçe'yi bile bilmemektedir. "İkna olmak", "bizle ahbap oldular", "hıyanetlik etti" gibi Ermeni vatandaşlarımızın kullandığı ifadeler Reha'nın yazılarında bol bol geçer.

Şimdi Türkçülüğe sonradan dönen Reha'nın, Gök Börü'de "İsmet Rasin'i, Çınaraltıcıları, Barıman'ı ve Atsız'ı aramızdan attık" diyerek yaptığı iddianın teşrihine geliyorum:

1- İsmet Rasin ile Reha'nın anlaşamamasının sebebi, Reha'nın iddia ettiği gibi, İsmet'in "Bozkurt'a menşei meçhul paralar bulması ve Arnavut olması" değildir. İsmet'in metin ahlakını ve ailesini bilenler onun Türk olduğunu pek kolay kestirebilirler. Kendisine şecere düzmeğe mecbur olmayan İsmet, hiçbir şey olmasa bile, tarihimizin ebedi övünçlerinden biri olan Pilevne müdafaası şehitlerinden birinin torunudur. Bundan başka İsmet'in yüzüne bakmak da ırkı hakkında bir hüküm vermek için kafidir. Çünkü İsmet'in yüzü Türk yüzüdür. Şahsi meselelerden dolayı kızdığımız her insanın ırkından olmadığını söylersek doğru bir iş yapmış olmayız. Reha Oğuz eski arkadaşlarından Hikmet Tanyu ile bozuktuktan sonra onun Abaza olduğunu ilan etmişti. İsmet Rasin'e kızınca da ona Arnavut diyor. Bu yoldan gidilirse zararlı çıkacak olan yine Reha'dır. Çünkü ana cihetinden atalarını bağladığı Gence'nin Kendek köyü halis bir Ermeni köyü olduğu gibi gerek Reha, gerekse kardeşi Orhan'ın yüzleri de tıpkı Ermeniyeye benzer. Reha'nın evvelce sık sık gidip geldiği bir müessesenin memurlarından biri adını bilindiği Reha'nın gelip gittiği müessese sahibine anlatmak için "Ermeni geldi", "Ermeni gitti" demeyi mutad edinmişti. Keza, Reha birçok yazılarında ve mektuplarında İstanbul Ermenileri gibi "ikna olmak", "hıyanetlik etti" , "bizle ahbap oldular" gibi tabirler kulanı. Keza, Yusuf Kadıgil'e kendisinin Gürcü olduğunu da bir gün söylemiştir. Fakat bunlara bakarak nasıl biz kendisine Ermeni demiyorsak o da gayrı ilmi bir ansiklopedinin kaynağı meçhul ibaresine dayanarak İsmet'e Arnavut dememelidir.

İsmet'in ataları Prizren'lidir. Bu kasaba ise Rumeli'de bir Türk kasabasıdır. İçinde tek tük Arnavut civar köylerden gelmişlerdir. İstanbul'da bu kadar Prizren'li vardır. Hiçbiri Arnavutum demez. Hepsi de Türküm der. Prizren kasabasını iyi bilen Erkilet Paşa da kasabanın Türk kasabası olduğuna tanıklık etmektedir. Hakikatte Reha'nın, İsmet Rasin'e düşmanlığı, İsmet'in Bozkurt'a yazı yazmağa başlamasından sonra, fikri kuvveti dolayısıyla Reha'yı gölgede bırakmasından dolayıdır. Türkçeye hakim olan ve üç yabancı dil bilen İsmet Rasin kuvvetli mantığı, zekası ve ilmi ırkçılık üzerindeki derin bilgisiyle birdenbire ön safa geçmiş, bu da Reha'nın kıskançlığını ve sonunda düşmanlığını çekmiştir. İsmet'in Arnavut olduğunu iddia etmesi bundandır. Halbuki İsmet tam bir ülkücü ve fedakar bir arkadaştı. Reha'nın menşei meçhul dediği paraları, zengin bir aileye mensup olduğu için, cebinden veriyordu. Bozkurt, İsmet Rasin sayesinde onun çizdiği programla canlanmıştı. Hatta Reha'nın Bozkurt'a yazdığı bir yazı için aleyhine dava açılınca İsmet Rasin bunu kendi üzerine alarak Reha'yı cezadan kurtarmıştı. Fakat Reha bunları düşünmeden yapma bir Arnavutluk bahanesiyle İsmet'le bozdu. Darıldılar. İsmet ayrıca çalışmak üzere çekildi. Birbirleri aleyhine hiçbir şey söylememek için benim hakemliğimde söz verdiler. Bu sözü bozan da Reha Oğuz oldu. İşte, İsmet'i attık demesinin sebebi budur.

2- Reha Oğuz, Çınaraltı sahipleri olan Orhan Seyfi ile Yusuf Ziya'yı da aralarından çıkardıklarını söylüyor. Bu büsbütün tuhaftır. Çınaraltıcılar zaten onların arasında değildi ki

çıksınlar. Ziya Gök Alp'in şakirdleri olan Çınaraltıcıların Türkçülük tarihinde epeyce hizmetleri vardır. Dergilerinin adı da Ziya Gök Alp damgasını taşımaktadır. Ziya Gök Alp'tan feyz almış olan şairlerin Reha'dan bir şeye öğrenmeye ihtiyaçları yoktur. Hakikatte Reha'nın onlara düşmanlığı da yine şahsi bir sebepten ileri geliyor: Bozkurt'un kapalı bulunduğu sırada Reha Oğuz, Çınaraltıya üç makale vermişti. Çınaraltıcılar bu üç makalenin ikisini pek zayıf buldukları için basmadılar. Üçüncüsünü Reha'nın ısrarı ve ricası üzerine –o da biraz düzelterek ve birçok yerlerini çıkartarak- bastılar. Halbuki bütün Türkçülerin yazıları Çınaraltı'nda çıkıyordu. Onlar çıkarken, kendisini bütün Türkçülerden üstün gören Reha'nın yazılarını neşretmemek herhalde kendisince büyük bir suçtu. İşte Çınaraltıcılara düşman olmasının, onları jurnalcilikle itham etmesinin sebebi budur. Halbuki ben onu kaç kere Çınaraltıcıların yanında gördüm: Pek müeddep oturuyordu. Söze pek karışmıyordu. Yusuf Ziya'ya ve Orhan Seyfi'ye pek saygılı ithaflarla kitaplar hediye ediyordu. Böyle olduğu halde Gök Börü'de onlar için "... Hakiki maksatlarını bilmekle beraber kalemlerini beğeniyor, Türkçülüğe onlardan fayda umuyorduk" diyor. Demek ki Reha onlarla konuşurken de samimi değildi. Bu samimi olmayışın hoş bir şey olmadığını şimdi her halde kendisi de anlamıştır.

3- Nurullah Barıman'ı "Bozkurt'un parasını şahsına harcamakla itham etmesi " de doğru değildir. Bu da kıskançlıktan doğmaktadır. Bozkurt'un sahibi Nurullah Barıman olduğu için dışarıdan gönderilen mektupların onun adına gelmesi, Bozkurt idarehanesine uğrayan genç Türkçü talebelerin önce Barıman'ı araması, kendisini gençliğin şefi olduğuna inanmış Reha'nın hoşuna gitmemiştir. Yarının şefi olduğuna inanmış Reha, kendisini gelip geçmiş bütün Türkçülerden üstün görürken, daha genç olan Barıman'a itibar edilmesini tabii çekemezdi. Bozkurt, on ikinci sayıdan sonra adeta yeniden çıkarken tamamı ile, Barıman'ın borç olarak bulunduğu sermayeye dayanıyordu. Böyle olduğu halde Barıman'ın kendisinden daha itibarlı bir mevki temin etmesini çekemeyen Reha Oğuz, "mevsuk bir kaynaktan duyduğuna göre Bozkurt'un hükümetçe kapatılacağını", kendilerinin daha önce davranarak kapatması gerektiğini Barıman'a söylemiş, Barıman da: "Öyleyse borçlarımızı ödeyecek parayı bul da işi tasfiye edelim" demiştir. Halbuki Reha'nın bu sözü doğru olamazdı. Hükümet Bozkurt'u kapatacak olsa Reha bunu nereden duyacaktı? Hükümet dairelerinde casusları mı vardı? Barıman'ın para bulma teklifi üzerine Reha Oğuz bunu güya kabul etmiş, fakat para yerine senet vermek istemiştir. Barıman bunu kabul etmemiş, Reha Oğuz ise dergiyi kapatmak ve yerine gündelik bir gazete çıkarmak için direnmiştir. Barıman: "Sen Bozkurt'un birkaç yüz liralık borcunu veremiyorsun. Nasıl olur da on binlerce liralık sermaye isteyen gündelik bir gazeteyi çıkarabilirsin?" diye sorunca Reha şaşırılmış, cevap verememiştir. Halbuki onun maksadı dergiyi kapatarak Barıman'ı "dergi sahibi olmaktan doğan itibar"dan uzaklaştırmak, sonra, kendisinin sahip olacağı bir dergi çıkararak aradığı şöreti, nüfuzu, itibarı bulmaktı. Çünkü o sırada yüksek tahsilini de bitirmiş ve kendi başına dergi çıkaracak hale gelmişti. Barıman Bozkurt'u kapatmayıp da Reha bunda ısrar edince nihayet iş tatsız bir hal almış ve Barıman, Reha Oğuz'u arkadaşı Cihat Savaş'la birlikte Bozkurt'tan çıkarmıştır. Reha Oğuz'un eşyalarını alarak pek üzgün bir halde Bozkurt idarehanesinden çıktığını görenler şimdi onun "Barıman'ı attık" demesine hayli gülmüştür.

4- Şimdi benim hakkımda yazdıklarına geliyorum. Bunlara madde madde cevap vereceğim:

a) Reha Oğuz benim için "davasında samimi, fakat şeflik malihülyasına kapılmış" diyor ve bir gün İsmet Rasin'in otomobili ile gezinti yaparken kendilerine şeflik teklifinde bulunduğumu iddia ediyor. Bu iddia doğru değildir. Benim böyle bir teklifte bulunmadığıma, o gezintiye iştirak eden İsmet Rasin ve Nurullah Barıman, yaratılışımın böyle bir teklifte bulunmağa elverişli olmadığına da bütün beni tanıyanlar şahittir. Reha'nın şefi olmanın da bana şeref temin etmeyeceğini herkes takdir eder. O gezintide Reha benim, Bozkurtçu olmam için ısrarlı teklifler yaptıysa da kabul etmedim. Nurullah Barıman'la İsmet Rasin de şahittir ki "hem sizden yaşlı olduğum hem sizi kafi miktarda tanımadığım için Bozkurtçu olamam. Siz de yazıyla yaptığım yardımı kafi görün" dedim.

b) Reha Oğuz benim için "iradesi zayıf ve hislerine mağlup" diyor. Hislerime mağlup olsam

Reha'nın benim için yazdıklarına başka türlü cevap verirdim. Bununla beraber "iradem kuvvetlidir, hislerime mağlup değilim" diye kendimi müdafaa edecek değilim. Hüküm vermeği beni tanıyanlara bırakıyorum. Bizzat kendisi bir gün bana: "Başka birisi sizin uğradığınız haksızlıklara uğrasaydı iradesi sarsılarak vatana ihanet etmeğe kadar giderdi" demiştir. Bilmem bu sözünü hatırlayacak mı? Hatırlayanlar mevcuttur.

c) Benim için: "İlkin, yeniden başlattığımız Türkçülük hareketine katılmaktan çekinmiş, sonra korkulacak bir şey olmadığını görerek aramıza olanca coşkunluğu ile girmişti" diyor. Bu da doğru değildir. Ben Türkçülükte onlardan hayli kıdemli bir insan sıfatıyla, adı sanı duyulmamış çocukların arasına tabiidir ki giremezdim. Hele bu çocuklar kendilerini bana ilk hamlede gizli bir teşkilat diye takdim ederlerse... Reha benim şüphelerime korkaklık diyorsa aldaniyor. Hiçbir zaman kahramanlık iddiasında bulunmadım. Bulunmaktan da utanırım. Çünkü kahramanlığın savaş alanlarından başka yerlerde yapılacağına inanmam. Böyle olmakla beraber korkak olmadığımı da beni tanıyanlar bilir. Madem ki ben korkaktım, niçin Reha Oğuz bana hediye ettiği kitabın başına "En Yiğit Türkçüye" diye yazdı? Niçin Bozkurt'un altıncı sayısında "Türkçüleri tanıyalım" diye neşrettiği yazıda beni "dürüst ve yiğit bir Türkçü" diye vasıflandırdı? Demek Reha Oğuz o zaman bana karşı da samimi değildi. Beni o yazısında feragatli bir insan olarak tanıtan Reha'nın şimdi muhteris olarak tasvir etmeğe kalkması herhalde Reha'ya iyi not verdirecek bir hal değildir. Umarım ki bu yanlış kendisi de anlayacaktır.

ç) Reha, benim meçhul bir insan olduğumu, ancak kendi reklamı sayesinde ün kazandığımı iddia ediyor. Fakat aynı Reha, Bozkurt'un altıncı sayısındaki makalesinde benim, Türkçülüğe, Ziya Gök Alp'tan sonra en büyük hizmeti yaptığımı yazmıştı. Bu iki aykırı ifadenin acaba hangisi doğru? Yahut hiçbiri doğru değilse Reha niçin bu hareketi yapmağa mecbur kaldı? O zaman öyle, şimdi böyle yazmak tabii ise, Reha da tasdik eder ki, bu bir Türk'e yakışan bir tabiiye değildir. Beni iyi tanıyanlar merdümğiriz olduğumu bilirler. Böyle bir insanın reklama ihtiyacı olmadığı da meydandadır. Birkaç kişi tarafından tanınıyorsam bu Atsız Mecmua ve Orhun sayesinde olmuştur. Bu da bir meziyet değildir. Çünkü her yazı yazan, okuyucular tarafından tanınır. Reha tanınmağa fazla değer verdiği için tanınmamış bir insan olduğumu ve kendisinin reklamı sayesinde tanındığımı ileri sürmekle mazurdur. Esefle söylüyorum ki Reha'da "tanınmak isteği" bir hastalık derecesindedir. Bu yüzden Nurullah Barıman aleyhine açtığı davada kendisini "Ülkümüzün banisi" diye vasıflandırmıştır. Biz ise ülkümüzün neferleri olmakla öğünüyoruz.

d) Reha Oğuz benim için "Bir mektupla Ankara'ya aleyhimizde ihbar yaptı.. Bu darbe öldürücü oldu. Bu mektup üzerine Bozkurt'a izin vermediler.. Bozkurt'a bilahare ancak mucize kabilinden izin alabildik" diyor. Bu da doğru değildir. Netekim beni iyi tanıyanlar bu rivayete inanmamışlardır. Demek ki benim defterimde "Beyaz Ruslardan para almak" ve "Hitler'in ajanı olmak" rivayetlerinin yanında bir de bu bulunacakmış. Burada yine Reha Oğuz'daki hafızanın çok zayıf olduğunu söylemeğe mecburum. Çünkü bu meselenin yüksek mevki sahibi resmi bir şahidi var ki o da matbuat umum müdürü Selim Sarper'dir. Mesele şudur: Bir gün matbuat umum müdürü Selim Sarper'in, kapatılmış olan Bozkurt'a yeniden izin vermek için Çınaraltı ve şahsım aleyhinde neşriyat yapmağı şart koşmuş olduğuna dair garip bir haber duydum. İnanmadım. Çünkü tanışmadığım halde Selim Sarper'in benim hakkımda hiç de fena düşünceler beslemediğini uzaktan işitiyordum. Hakkımda iyi niyet beslemese bile mühim bir mevkideki resmi bir şahsiyetin öyle bir teklifte bulunmayacağı tabii idi. Bunun için 10 ikinciteşrin 1941 tarihinde Selim Sarper'e bir mektup yazarak böyle bir rivayet duyduğumu, buna inanmamakla beraber bu "Alemi imkan" da her şeyin olabileceğini, eğer doğru ise sebebini bildirerek beni aydınlatmasını rica ettim. Netice umduğum gibi çıktı: Selim Sarper, 13 ikinciteşrin 1941 tarihiyle verdiği samimi bir cevapta böyle bir şeyin bahis mevzuu olmadığını bildirdi.

Reha Oğuz, benim Selim Sarper'e yazdığım mektubu görmüş olduğu halde maalesef bunu sanki jurnalmiş gibi anlatarak bazı arkadaşlara mektuplar yazmıştır. Ben bu mektuplardan üç

tanisini, Hamza Sadi Özbek'e, Nurullah Barıman'a ve şair Cemal Oğuz Öcal'a yazılanları gördüm. Aynı meseleyi üç ayrı şekilde yazmakla Reha Oğuz çok gafil hareket etmiştir. Hamza Sadi Özbek'e yazdığı mektupta "Selim Sarper aynen suretini almama müsaade etmedi. Sadece 3-4 defa okudu ve okuttu" diyerek mektubun kopyasını değil ancak mealini yazdığını bildirdiği halde Nurullah Barıman'a ve Cemal Oğuz Öcal'a gönderdiği mektuplarda aynen kopyasını gönderdiğini iddia ediyor. Halbuki Selim Sarper mektubun kopyasını vermediğine göre Reha'nın doğru söylemediği ortaya çıkıyor ki aynı meseleyi üç ayrı kimseye üç ayrı şekilde yazması bunun itiraz kabul etmez bir delilidir. Ben, hüküm vermeği okuyuculara bırakarak üç mektubun suretlerini yan yana koymakla iktifa ediyorum:

- I -

Reha'nın Hamza Sadi Özbek'e yazdığı 6.2.1942 tarihli mektupta benim, Selim Sarper'e yazdığım mektubun meali olarak gösterilen satırlar:

Muhterem Efendim,

Bozkurt sahiplerinden Nurullah Barıman, Bozkurt'un intişarına şart olarak, Çınaraltı ve benim aleyhimde bulunmalarını şart koştuğunuzu, bu suretle Türkçüleri aralarında mücadeleye sevk etmek istediğinizi, fakat sizi caydırmağa muvaffak olduklarını söylemiştir. Sizi de Türkçü bildiğimden bu acayip dedikoduya inanmıyor ve size bir fikir vermek için naklediyorum. Fakat bu dünya bir imkanı alem olduğundan böyle bir şey var ise neden bu şartı koşmak lüzumunu hissettiğinizi irşad maksadıyla lütfen izah eder misiniz? Bilvesile giyabi saygılarımı sunarım.

- II -

Reha'nın Barıman'a yazdığı 13.11.1941 tarihli mektupta benim, Selim Sarper'e yazdığım mektubun kopyası olarak gösterilen satırlar:

N. Barıman Bozkurt'un tekrar çıkarılması için sizle görüşürken ona Çınaraltıyla mücadeleyi ve benim aleyhimde yazmalarını şart koşmuşsunuz. Gayeniz Türkçüleri birbirlerine düşürüp zayıflatmış! Gene Barıman ilave etti. Biz Selim Beğ'le münakaşa ettik ve onu ikna ettik. Sizi Türkçü tanıyorum. Lütfen bunun sebebini anlatır mısınız?

- III -

Reha'nın, Cemal Oğuz Öcal'a yazdığı 8.5.1942 tarihli mektupta benim, Selim Sarper'e yazdığım mektubun aynen kopyası olarak gösterilen satırlar:

Muhterem Efendim,

Yakında yeniden intişarına tavassut edeceğinizi duyduğumuz Bozkurt'u çıkartanların nasıl kimseler olduğunu bilmeniz için size bu mektubu yazıyorum. Bozkurtçular ve bu meyanda sahibi Nurullah Barıman Bozkurt'un intişarına şart olarak Çınaraltı ve benim aleyhimde bulunmalarını şart koştuğunuzu, bu suretle Türkçüleri aralarında mücadeleye sevk etmek istediğinizi, bu bakımdan sizin Türkçüler için zararlı bir şahsiyet olduğunuzu söylemişlerdir. Sizi de Türkçü bildiğimden, bu maksatlı dedikoduya inanmıyor ve size ait bir fikir vermek için naklediyorum. Fakat bu dünya bir imkanı alem olduğundan böyle bir şey var ise, neden bu şartı koşmak lüzumunu hissettiğinizi irşad maksadıyla izah eder misiniz? Bilvesile giyabi saygılarımı sunarım.

Esefle söyleyeyim ki, Reha Oğuz, beni gözden düşürmek için Türkçü arkadaşlara bu şekilde mektuplar yazmış, o mektupların benim elime geçeceğini düşünmeden bana bir takım isnatlarda bulunmuştur. Diyelim ki tarafımdan Selim Sarper'e yazılan mektubu görmek

başkalarının mümkün olmasın. Ya üç kişiye üç ayrı şekilde yazılan bu suretler (!) nedir? Maalesef bu durum Reha'nın çok aleyhinedir.

Yukarıdaki satırlarda "sizle görüşürken "kelimelerine dikkat edenler bu ifadenin bana değil, Reha Oğuz'a ait olduğunu elbette anlamışlardır. Onun mektuplarında ve makalelerinde bu yanlış çok geçer. Sonra "Bozkurt'u çıkartanların "tabiri de Reha'ya aittir. O, "çıkarmak" fiilli yerine "çıkartmak" fiilini kullanmaktadır. Netekim Gök Börü'nün üstünde de "Çıkartan: R. Oğuz Türkkkan" yazılıdır. Ailesi baba cihetinden Rumeli'nin bugün Yunanistan'da kalan bölümlerinden olduğu için ora ahalisi gibi malum fiilleri çok defa müteaddi olarak kullanmaktadır. Ve nihayet "imkanı alem" terkibine bakanlar da benim böyle pek acemice bir dil yanlışı yapmayacağımı teslim ederler.

* * *

Reha'nın Cemal Oğuz Öcal'a yazdığı uzun mektupta benim aleyhimde pek çok hicivler var. Türkçü efkarı umumiyeye bir fikir vermek için bazı parçalarını aşağıya alıyorum:

... Bir gece Selim'den telefon. Hayretle şunları dinledim:

- Oğuz, sana Yusuf Ziya'nın anlattıklarını nakletmiş, inanmadığını söylemiştin. Fakat işte bugün Atsız'dan aldığım bir mektupta aynı şeylerle karşılaşıyorum. Okuyayım dinel, dedi ve beni hayretlere düşüren jurnal mektubu okudu.

"Atsız"ın yiğit, merd, şövalye tanıdığım Atsız'ın böyle bir mektup yazacağını kafam bir tülü almadığı için, şaşırıdım. Atsız'ın ağzından naklen Yusuf Ziya bir mektup yazmış filan zannettin. Ben böyle şaşkınlıklar içinde yüzerken, Selim devam ediyordu:

- Dostluğa layık olmayan dedikoducu insanlar olduğunuza inandım. Bugünden itibaren aramızda ancak resmi münasebet vardır.

Ben hayret içinde:

- Atsız yazmadı, değil mi? diye bağırdım.

- Atsız'ın mektubu!

- İnanmıyorum.

- Gel, gör! Dosya burada!

Gece saat dokuz buçuktu. Hemen otomobile atladım. Sarper'e gitti. Dosyayı açtı. Atsız'ın mektubunu gösterdi. Gözlerime inanmayarak üç dört defa arka arkaya okudum. Sonra da suretini aldım...

Bu da doğru değildir. Hamza Sadi Özbek'e yazdığı mektuba göre hani Selim Sarper mektubun suretini alınmasına müsaade etmemişti? Bundan başka benim bir tek mektubumla dosya tutulmayacağı gibi resmi daireler de gece saat dokuz buçuğa kadar açık değildir. Hele mektubun biraz daha aşağısında Selim Sarper'le münakaşa ettiğini, sözlerini dinletemeyince öfke ile kapıyı vurup çıktığını, eğer o dakikada karşısına Çınaraltıcılar yahut ben çıksaymışım bizleri öldürebileceğini yazmasını hiç de doğru bulmadım. Ben Reha'nın daima tabanca taşıdığını biliyorum ama bunu bir süsü sanıyordum. Yoksa bu broşürü bir davetiye diye kabul edeceğini düşünerek korkar ve bunları yazmazdım...

Şimdi bu mesele üzerinde Türkçüleri biraz daha aydınlatmak için Cemal Oğuz'a yazmış olduğu mektubun sonlarından bir parça daha alacağım:

Cemal Oğuz Beğ. İşte acı meselenin iç yüzü budur. Bu hususta ne düşünüyorsunuz bilmek isterim. Biz şimdi, sırf güvenilebileceğimiz ülküdaşlarla iş birliği yapacağız. Bunları Bozkurtçu olarak efkarı umumiyyeye iyice tanıtıp meşhur edeceğiz. Bozkurtçu felsefeci, Bozkurtçu içtimaiyatçı, Bozkurtçu tarihçi, Bozkurtçu tarihçi, Bozkurtçu etnograf ve folklorcu, Bozkurtçu romancı ve Bozkurtçu şairlerimiz var.

Bozkurtçu felsefeci: Dr. M. Saffet Engin

Bozkurtçu içtimaiyatçı: Aydın Yalçın (Mülkiye sosyoloji asistanı)

Bozkurtçu tarihçi: Dr. Osman Turan (Ankara Tarih Fakültesi Türk Tarihi asistanı)

Bozkurtçu etnograf ve folklorcu: Prof. Abdülkadir İnan ve Halit Bayrı

Bozkurtçu sembolistler: Arif Nihat Asya ve Hamza Sadi Özbek

Bozkurtçu şairler: Cemal Oğuz Öcal, Mehmet Sadık Aran ve Yusuf Kadıgil

Tabii bunlardan başka elleri erdikçe, Zeki Velidi, Doktor Akdes Nimet, Doktor Necati Akder ve şair arkadaşlar da yazı ve şiir yazacaklardır. Şimdi sizden bu mektupla soruyorum: Bozkurtçuların baş şairi olarak tanıtılmanızı istiyor musunuz? Sizin içten coşan Türkçülüğünüze ve prensipleri ifadedeki şiir kudretinize tam bir güvenimiz var. Onun için sizi (Bozkurt Türkçülüğü) bu yeni ve kuvvetli cereyanın şairi yapmak istiyoruz. Kabul ederseniz bana yazınız. Bu hususta tanıtma faaliyetine geçelim...

Yalnız bir nokta var: Bu şekilde Bozkurtçu olarak tanıtılacak arkadaşlar ülkü bakımından bize zıt mecmualara tabiatıyla yazmayacakları gibi bize uygun görünen fakat iş birliği etmek istemediğimiz bazı mecmualara da yazmayacaklardır. Bu meyanda Çınaraltı ve Tanrıdağ vardır. Diğer mecmualara tabii yazılabilir.

Bu satırlarda da doğru olmayan veya tuhaf olan birçok noktalar var. Reha, Cemal Oğuz'u "kudretli şairsin, içten, coşan Türkçüsün" diye överken günün birinde onun da aleyhinde yazı yazmayacağını nasıl temin edebilir? Sonra, Cemal Oğuz'u Bozkurtçu şairler listesinde saydıktan sonra biraz aşağıda "Bozkurt'un şairi olur musun?" diye sorması tuhaf değil midir? Hele "Bozkurt Türkçülüğü" diye bir şey çıkararak bunun felsefecilerinden, içtimaiyatçılarından, tarihçilerinden bahsetmesi de yanlıştır. Mesela Bozkurt'un folklorcuları diye yazdığı Abdülkadir'le Halit Bayrı, Bozkurt'a sırf Reha Oğuz'un rica ve ısrarı üzerine yazı vermiş olan ağırbaşlı ve kırk beşten daha yaşlı iki Türkiyatçıdır. Diğerleri de yine ısrar, rica, hatır vesaire yüzünden Bozkurt'a yazı vermişleridir. Eğer Bozkurt'a her yazı yazanı "Bozkurtçular" denilen mevhum teşekküle nispet etmek gerekirse bir de "Bozkurtçu kumandanlar" bölümünü açıp hizasına Ali İhsan Paşa'nın adını yazmak icap eder. Çünkü onun da Bozkurt'ta birkaç yazısı çıkmıştır. Halbuki yukarıda adı geçenlerin arasında Bozkurt'un daimi yazarı olmayı kabul eden hiç kimse yoktur. Hele Reha'nın "Bozkurt felsefeci" dediği "Saffet Engin" Bozkurt'ta bir tek yazı dahi neşretmiş değildir. Hem eğer adı geçenler Bozkurtçu olsalardı şimdi Reha'nın çıkardığı Gök Börü'ye yazı yazarlardı.

* * *

Reha'nın, şair Cemal Oğuz'a yazdığı mektupta dikkati çeken bir yer daha var: Reha Oğuz, "seni baş şair yapalım" diye Cemal Oğuz'a yazarken bundan sonra Çınaraltı ve Tanrıdağ dergilerine yazı vermeği şart koşuyor. "Tanrıdağ" merhum büyük Türkçü Doktor Rıza Nur'un çıkardığı dergi idi. Reha Oğuz da Rıza Nur'a çok saygı gösteriyordu. Onun Rıza Nur'a yazmış olduğu mektuplar bugün elimdedir. Gerek bu mektuplarda gerekse Bozkurt'un beşinci sayısında ve gerekse Gök Börü'nün ilk sayısında ve gerekse Gök Börü'nün ilk sayısında

Rıza Nur için yazdığı satırlar, onu çok saydığını gösteriyor. Peki, o halde nasıl oluyor da bu kadar saydığı Rıza Nur'un dergisine yazı yazmaktan Cemal Oğuz Öcal'ı menetmek istiyor? Tabii, genç Türkçüler bunu öğrenmek ister. Reha'nın tabiriyle "o yiğit ve aziz Türkçü" "Türkçülüğün heybetli devlerinden biri" olan Rıza Nur, "Namık Kemal gibi ulu davamızın biri şehidi" olan Rıza Nur, "ulu bir kahraman örneği olarak daima yaşayacak" olan Rıza Nur. Reha'yı evine almayarak kapıdan çevirmiştir. Sebebi de Reha'nın, Doktor Nihat Reşat'a giderek Rıza Nur'un, Nihat Reşat aleyhinde hiçbir zaman söylemediği şeyleri ona isnad etmesidir. Sinop mebusu Yusuf Kemal de bu işin şahididir. Reha Oğuz, Rıza Nur'un öfkelenmesine sebep olan durumu düzletmek ve Rıza Nur'un nazarında beraat etmek için Doktor Nihat Reşat'tan bir mektup getireceğini Rıza Nur'a yazmışsa da maalesef bu mektubu da getirmemiştir.

Rıza Nur bu vak'a dolayısıyla gerek bana ve gerekse başkalarına (Doktor Mustafa Hakkı Akansel, Doktor İzzettin Şadan, Fethi Tevet, İsmet Rasin) "Gümölcineli İsmail Hakkı nasıl Hürriyet ve İtilaf Fırkasını batırıyorsa Reha da Türkçülüğü öyle batıracak" diye onun hakkındaki kanaatini bildirmiş ve Reha'yı evine almamağa karar vermişti. Reha beş altı defa geldiği halde onu kabul etmemişti. En sonunda bir gece gelen Reha'ya bizzat kapıyı açan merhum karşısında onu görünce sertlikle "Ne istiyorsun?" diye sormuş, beriki şaşırarak: "Affedersiniz, bu zamanda rahatsız ettim..." diye söze başlamışsa da Rıza Nur: "Evet, rahatsız ettin, bir daha da etme..." diyerek kapıyı kapatmıştır. Bu vak'adan sonra Reha Oğuz, diğer bazı Türkçüleri, bu arada Nurullah Barıman'ı Rıza Nur'a selam vermekten menetmek istemişse de bittabi Barıman buna aldırmamıştır. İşte Reha'nın Cemal Oğuz'u Tanrıdağ'a yazmaktan menetmek istemesinin sebebi merhum Rıza Nur'un kendisine yaptığı bu muameledir.

Rıza Nur ilk zamanlardan başlayarak Reha'ya teşhisi koymuştu. Hekim gözüyle onun psikopat, ırkiyatçı olarak da gayritürk olduğunu söyledi. Bakın 11 Mart 1940 tarihiyle Nejdet Sançar' yazdığı mektupta neler diyor:

Azizim efendim,

Mektubunuzda Türkçülerin birleşemediğini söylüyorsunuz. Bunun sebeplerini arayıp bulmayı tavsiye diyorsunuz. Bu bapta bir uzlaşma mümkün değil gibi görünüyor. Her Türkçüyüm diyen başka bir telden çalışıyor. Bir defa Türkçülük elan ideolojik bakımdan Turancı, Türkçü, Anadoluğu gibi inkısamda. Sonra buna hiç istemediğim ve münasip görmediğim siyasi ilgiler iliştmek isteyenler var. V e daha beteri de bir takım şahısların şahsi hırsları kazanı kaynıyor. Hele Reha Kürtkan diye biri var ki Türkçüleri birbirine katıyor ve gene de kabına sığamıyor. Göreceksiniz ki bu çocuk Türkçülüğü perişan edecektir; edemse de o yolda bu mübarek ideal ve ideolojiye çok zarar verecektir.

İşte Reha'nın "Türkçülüğün heybetli devlerinden biri", "yiğit ve aziz Türkçü" diye vasıflandırdığı dünkü en büyük Türkçünün Reha hakkındaki fikirleri...

Benim, Reha ile ilgimi kesmemin sebebine gelince: Bu, uzun denemelerden sonra kendisine güvenimin kalmaması yüzünden olmuştur. O benden sekiz dokuz yaş daha genç olduğu halde kendisine daima akran muamelesi yaptım. Bana Avni Motun gibi gizli cemiyet gibi hayali şeylerden bahsettiği halde Türkçülük için çalışıyor diye kendisine mümkün olduğu kadar yardım ettim. Hatta bir aralık münasebetlerimiz samimi bile oldu. Fakat en samimi olduğumuz zamanlarda bile benim aleyhimde bazı mektuplar yazdığını sonradan teessüfle öğrendim (mesela Barıman'a ve İsmet Rasin'e yazdığı mektuplar). Gerek yukarıdan beri sırladığım vak'alar, gerekse buraya yazmağı doğru bulmadığım pek çok şeyler bende kendisine karşı güven bırakmadığı için onunla ilgimi kestim. Yazdığı mektuplara cevap vermedim. Reha'nın bana hücumları da işte buradan geliyor. Onun için "Atsız'ı aramızdan çıkardık" demesi de boş sözdür. Ben onların arasına hiçbir zaman girmedim ki çıkarılayım. Bozkurt'a birkaç yazı yazdımsa bunları Reha'nın rica ve ısrarı ile yazdım. Ecce Canis adlı

yazımı okuyanlar, Reha tarafından “Bozkurtçular” denilen zümreye benim dahil olduğumu anlarlar. Esasen böyle kuruntudan ibaret bir kuruma girmeyeceğimi de herkes takdir eder.

Nurullah Barıman tarafından, arkadaşı Cihat’la birlikte Bozkurt’tan çıkarılan Reha, benim yine oraya yazacağımı duyunca Bozkurt’un yazı işleri müdürü Sami Karayel’e başvurarak benimle anlaşmak ve yine Bozkurt’ta yazı yazmak istemişse de tarafımdan reddolunmuş, bu yüzden Gök Börü’de bana lüzumsuz yere hücum etmiştir. Halbuki o, Gök Börü için bazı Türkçülerden yazı isterken Besim Atalay, Zeki Velidi Togan, Abdülkadir İnan ve Halit Bayrı ona “Çınaraltıcılar, Atsız ve başka Türkçüler aleyhine yazmamak şartıyla” yazı vereceklerini bildirmişler, Reha da buna razı olup söz vermiştir. Yazık ki bu sözünü de tutmadı. Buna, Reha’nın hesabına esef duyuyorum.Yoksa kendisi de pek iyi bilir ki be “bir” değil “birçok” Rehaların hücumlarıyla da yıkılmam. Reha’nın bu hareketi nihayet kendi aleyhine olmuştur. Çünkü Besim Atalay Beğ, Gök Börü’nün ilk sayısındaki “Hesap Veriyoruz” başlıklı yazı üzerine Reha’ya derhal bir mektup yazarak ilgisini kestiğini ve kendisine evvelce verdiği yazıları neşrederlerse mahkemeye başvuracağını bildirmiş, Doktor Mustafa Hakkı Akansel “Gök Börü’ye yazmayacağını haber vermiş; Zeki Velidi, Abdülkadir İnan, Halit Bayrı,Cemal Oğuz Öcal ve Yusuf Kadıgil de ilgilerini kesmişlerdir. Bunların evvelce Gök Börü’ye yollanmış birer ikişer yazıları olduğu için Reha Oğuz daha bir müddet bunlardan istifade edebilir. Fakat ondan sonra? Ondan sonra Cihat Savaş Fer’le yapayalnız kalacaktır. Meşhur romancı Reşat Nuri’nin vaktiyle başka yerlerde çıkmış olan yazılarının ikinci basımları onu kurtarabilirse ne mutlu! Reha Oğuz bu sonucu sezdiği için Zeki Velidi’ni evine giderek yazı yazmasını rica etmişse de evvelce verdiği sözü tutmadığı için red cevabı almıştır.

Doktor Mustafa Hakkı Akansel’e de yaptığı başvuruların boşa çıkması üzerine Gök Börü’nün üçüncü sayısına, doktorun vaktiyle Vakıf gazetesinde çıkmış olan bir yazısını almış, altına da “evahit” diye anlaşılabilir bir kelime koymuştur. Reha Oğuz, Doktor Mustafa Hakkı Akansel’e gönderdiği nüshada, “evahit” kelimesinin başındaki “e” harfini çizmiş, “h” harfini “k” yapmış, sonuna da bir “ten” eklemiştir. Böylelikle kelime “Vakitten” olmuş ve yazının Vakıf gazetesinden alınmış olduğu güya belli edilmiştir. Reha bu tabiiye (!) ile diğer okuyucularından, yazının başka bir yerden alınmış olduğunu saklamak istemiştir. Bu kadar çocukça bir kurnazlık ülkücü bir Türkçüye değil de alelade bir insan yakışır mı, yakışmaz mı? Cevabını kendisi versin... Bu şekilde bir derginin yaşamasına şüphesiz imkan yoktur. Bu derginin mukadderatı şimdiden belli olmuştur.

* * *

Yukarıdaki satırlarla bu meseledeki hakikati ortaya çıkardım. Reha’da kendi isteklerini hakikatmiş gibi göstermek farikası olmasaydı ben bunları yazmayacaktım. Reha’nın hücumları beni nihayet müdafaaya mecbur ettiği için her halde bir tatsızlık oldu. Bundan sevenler solcular olmuştur. Bunun mesuliyeti tamamıyla Reha’ya aittir. Basit şeyleri esrar perdesi arkasında saklamak, bazı meseleleri olduğu gibi değil de olmasını istediği şekilde göstermek ve hayallerden hakikat gibi bahsetmekle Reha bilmeyerek Türkçülüğe kötülük etmiştir. Halbuki Türkçülüğün en büyük kuvveti bir hakikate dayanması ve Türkçülerin başarı kazanmasının başlıca şartı da samimiyetleri idi. Türkiye’nin başvekiline bütün tarihimiz ilk defa olarak “Türkçüyüz ve öyle kalacağız” dedirten şey memleketteki Türkçülük ülküsünün pek köklü ve sağlam temellere dayanmasıydı. Türkçülük tarihinde ilk defa olarak menfi ve bozuk bir hava esmesine sebep olan şey ise Reha’nın hareketleri ve Gök Börü’deki yazısı olmuştur. Bundan dolayı her halde kendisi pişmanlık duymuştur. Reha’nın kendisinden yaşlı ve bilgili olan Türkçülerden daha öğreneceği pek çok şeyler vardır. Reha, bizi bezdirerek kendisinden uzaklaşmamıza sebep olmasaydı yanlışlar yapmaz ve mesela Gök Börü’nün üçüncü sayısının kapağına bir resim koyarak altına “Altay Dağlarında Kırgız Hayatı” diye yazmazdı. Çünkü biz Altay’da Kırgız bulunmadığını kendisine öğretirdik. Yine bizi kendisinden uzaklaştırmaydı Gök Börü’nün dördüncü sayısının kapağına Orhun harfleriyle yazdığı yazılar öyle yanlış olmazdı. Orhun harflerinin nasıl kullanıldığını ona anlattık.

Reha ilk önce Türkçü değildi. Kendi itirafı üzere beynelmilelci ve materyalistti. Beynelmillelci ve materyalist demek komünist demektir. Reha, daha sonraları Türkçü yayını takip ederek Türkçü olmuş ve bu yeni ülkü kendisini o kadar sarmıştır ki Türkçülüğün her alanında en ileri ve en iyi olmak istemiştir. Reha'nın duygularındaki bu aşırılığı mazur görürüm. Netekim bir dinde en çok müteassıp olanlarda mühtedilerdir. Fakat en iyi ve en ileri olmak isterken bazı hayali şeyleri hakikat saymasını zararlı bulurum. Mesela Reha, baba cihetinden ailesini Kastamonu civarındaki Taşköprü'ye bağlamaktadır. Bu doğru değildir. Kastamonu Türkünün çok katıksız olduğunu öğrenen Reha "keşke ben de oradan olsam" diye düşünmüş bunun hasretini çekmiş ve nihayet bunu düşünme düşünme kendisinin hakikaten oralı olduğuna inanmıştı. Netekim Kastamonu'nun çok köklü bir ailesine mensup olan genç bir Türkçü, Taşköprü'de Reha'nın ailesini araştırıp soruşturmuş, böyle bir ailenin olmadığını öğrenmiştir. Halbuki Anadolu kasabalarında her ailenin tanındığı, bir iki asır önce gelip yerleşmiş olanların bile hala ayırt edildiği erbabınca malumdur.

Reha, eski Türklerin hayatını da çok beğendiği, çadır altında geçen askeri hayatın meftunu olduğu için kendisinin de yaylalarda, çadır altında ve at sırtında büyümüş olmasını çok arzularmış ve bu şiddetli arzu nihayet kendisinin Eskişehir civarındaki göçebe Türkmenler arasında bir süt nine elinde büyüdüğü hakkındaki mitolojik rivayeti doğurmuştur. Hakikatte ise Reha'nın ailesi Rumelilidir. Anadolulu bir aile Büyükada'da gayrı mübadil olarak emlak alabilir miydi? Rumelili olmak Türk olmağa engel olmamakla beraber Reha ruhi bir sebeple en koyu ve su katılmamış Türk olmak hevesiyle kendisini Taşköprü'ye nispet etmiş, buna kendisi de inandığı gibi başkalarını da inandırmak istemiştir.

Reha, eski Türk büyüklerinin hayatlarına da imrenmiş, kendisi de onlar gibi bir önder olmak istemiştir. Şüphe yok ki her Türk genci için Türk büyüklerine benzemek bir ülkü olmalıdır. Fakat böyle olmakla için tek yol onların tuttuğu feragat, fazilet, çalışma ve kahramanlık yoludur. Hiç kimse durup dururken bir Alp Aslan veya Çingiz olamaz.. Yükselmek için iki yol vardır: Ya çalışarak yüksekte olanları meşru bir şekilde geçmek; yahut onları düşürerek daha yükseğe çıkmak. Bir dağın tepesine kartal da çıkar, yılan da çıkar. Zaman zaman büyük ruhlu insanlar da yükselir, dalkavuklar da... Fakat er kişiler her zaman ve daima birinci yolu seçmişlerdir. Bundan birkaç yıl önce Nazım Hikmetof Yoldaş "Putları Kırıyoruz" diye büyük şairlere ve bu arada Abdülhak Hamid'e hücumlar yapmıştı. Çünkü Türkiye'nin baş şairi olmak isteyen o zavallı, yükselmek için onları devirmekten başka yol bulamamıştı. Onun hücumlarıyla Abdülhak Hamid ve Mehmet Emin tabiidir ki devrilmediler. Biz, ne Abdülhak Hamid gibi yüksek, ne de Mehmet Emin kadar değerli kimseler olmamakla beraber Reha'nın hücumlarıyla devrilmeyiz. Reha'nın tutacağı yol hizmet ederek yükselmek olmalıydı. Fakat o bekleyemedi. Yükselmek için yaptığı hamleler yanlış bir yöne çevrilmiş olduğu için sonunda Türkçülük düşmanlarını sevindirecek bire mahiyet aldı.

Önderlik duygusu Reha'yı o kadar sarmıştı ki kendisini şimdiden Türk gençliğinin başkanı gibi görmektedir. Bir münakaşada, kendisine itidal öğüdü veren Hüseyin Namık Orkun'a "ben Türk gençliğinin lideriyim" diye bağırarak kadar duygularına mağlup olmuştur. Reha, Türkiye'de yapılan her hareketin kendi eseri olmasını istiyor. Fakat böyle olmadan bunu olmuş gibi göstermek doğru değildir. Hamza Sadi Özbek, resmi bir vazife ile Muğla'ya gidince Reha bunu benimsemiş,"bir arkadaşımızın da Muğla'da bulunması lazımdı; Özbek'i onun için Muğla'ya tayin ettirdik" demişti. Halbuki aynı meseleyi İsmet Rasin'e de başka şekilde anlatmıştı. Reha, önderlik duygusunu doyurmak için gizli cemiyetler kurmağa ve Ankara'daki Ziraat Fakültesi talebelerinden bazılarını buna sokmağa uğraşmıştı. Bunu başaramayınca aynı şeyi İstanbul'da yapmağa ve tabancalı, bıçaklı törenlerle aza kaydına kalkmışsa da şimdiye kadar bu cemiyete yalnız Yusuf Kadıgil'i alabilmiştir. Eski bir talebem olan Yusuf Kadıgil bu cemiyete mahiyetini öğrenmek için kasten girerken Reha'nın daima taşıdığı tabanca ortaya çıkmış, müthiş bir gizli tören yapılmış ve cemiyet bütün azası, yani Reha ile Cihat, Yusuf Kadıgil'i cemiyete almışlardır. Gizli cemiyetlerden maksat muayyen bir hedefe varmak olduğu halde Reha'nın gizli cemiyetinde böyle bir hedef yoktur. Maksat, gizli cemiyetin esrarlı havasından zevk almaktır. Reha'da gizli, esrarlı şeylere karşı büyük bir

inzicap olduğundan, o güneşi bile esrar perdesi ardından göstermek istemiş, bu yüzden kendisine karşı bir güvensizlik uyandırmıştır. Reha'ya göre her şeyi gizlemek büyük bir başarıdır. Bu yüzden kardeşi Orhan Türkkan'ın kendisinden büyük mü küçük mü olduğunu bile saklamak istemiştir. Bu meseleyi kendisine sorduğum zaman bana: "Fiilen ben büyüğüm, hukuken Orhan büyüktür" diye cevap vermiş ve meseleyi şöyle anlatmıştı: Reha'nın asıl adı Metin imiş. Orhan kendisinden küçükmüş. Orhan'dan daha sonra küçük, "Reha" adında bir kardeşleri varmış. Fakat bu Reha küçükken ölmüş ve nüfus kaydından Reha silineceği yerde Metin silinmiş. Onun için şimdi kendisi bu, küçükkken ölen Reha'nın nüfus kağıdını kullanıyor ve Reha adını taşıyormuş.

Hiç şüphesiz Reha'nın babası bu hareketi bir sahtekarlık olsun diye yapmamıştır. Nüfus memurunun dikkatsizliğini sonradan düzeltmeğe meşguliyeti engel olmuş ve Reha Oğuz (yani hakikatteki Metin) kendisinden dört yaş küçük olan kardeşinin nüfus kağıdını kullanmak mecburiyetinde kalmıştır. Bunda Reha'nın da suçu yoktur. Fakat bu basit hadiseyi esrar perdesiyle örtmeğe de hiç lüzum yoktur. Reha'nın mahrem-i esrarı olan ve benim bu meseleyi bildiğimden haberi bulunmayan Cihat Savaş bir gün bana safiyetle "bunun büyük bir sır olduğunu ve bana ancak on yıl sonra bu sırrı tevdi edebileceğini" söylemiş, çocukça hareketiyle beni güldürmüştü.

Reha, eski Türkler gibi kahraman, kuvvetli, pehlivan olmak için de gönlünde dayanılmaz bir istek duymuş, bu büyük istek de kendisini bir takım hülyalara sürüklemiştir. Cüssesi eski Türklerin aksine çelimsiz olduğu için Japon güreşinde usta olduğunu iddia etmiş, kılıç dersi alırken, öğretmeni olan Krodetski'ye savurduğu bir kılıçla onun maskesini yüzünde döndürdüğünü tahayyül etmiştir. Halbuki bu da doğru olamazdı. Başa zaten güçlükle geçirilen maskenin dönmesi için başın gövdeden ayrılması icap ederdi. Reha Oğuz, kendisinde Ermeni bulaşıklığı olduğunu ilk önce ortaya çıkaran Fethi Tevet'i de döveceğini bana bir mektupta yazmıştı. İyi ki bu işi denemedi. Çünkü iri yarı ve güçlü kuvvetli olan Fethi Tevet'i görmeden tasarlanan bu plan acıklı bir şekilde iflas ederdi. Reha şimdi böyle bir iddiada bulunduğunu hatırlamıyor ve Gök Börü'nün meccani abonelerinin listesi başında Fethi Tevet'in adını gösteriyormuş ama, yukarıda da bildirdiğim gibi bu hafızasının bir zuhulüdür. Yoksa mektup bende duruyor.

Reha'nın bir merakı da herkes hakkında bir dosya tutmasıdır. Bu dosyada o şahsın Reha'ya gönderdiği mektuplarla Reha'nın şahsi mütaleaları, gazetelerden kesilmiş yazılar esas mevadi teşkil eder. Bu dosyalara ehemmiyetsiz teferruat da yazılır. Mesela Ankara'daki bir şairin bir gün bir lokantada birlikte yemek yediği sarışın bir hanım dahi bu dosyaya girmiştir. Reha bu dosyayı tutmakla o şahıs aleyhinde, gerekti zaman kullanılacak mevad hazırlamak ve daha ilerisi için de bir arşiv yapmak fikrindedir. Fakat bu kadar lüzumsuz şeylerle uğraşmak onun hafızasını yormaktan başka bir sonuç vermemektedir.

* * *

Türkçülük ülküsü kutlu bir yoldur. Onun siyasi, ilmi, edebi, hissi, fikri tarafları vardır. Fakat hepsinde de temel sağlam Türk ahlakıdır. Türkçülük ülküsüne başka türlü varmağa imkan yoktur. Reha Oğuz, Türkçülük alanında yükselmek istiyor idiyse tutacağı yol feragat ve fedakarlık yolu olacaktır. Daha askerlik vazifesini bile yapmadan şef olmağa kalkmayacaktı. Ne Ali Suavi, ne Süleyman Paşa, ne Ziya Gök Alp, ne de Ziya Nur Türkçülük tarihinde kazandıkları adı sanı bir anda, çalışmadan elde etmediler. Bugün Türkçülük meydanında çalışıp adları tanınmış olan bu kadar insan var. Bunların arasında da şahsi dargınlıkları, kırgınlıkları ve kızgınlıkları olanlar var. Fakat bunlardan hangisi kendisini Türkçülüğün başı yapmak için ötekilere hücum etmiştir? Dün Rıza Nur, daha önce Ziya Gök Alp Türkçülerin başı olmak şerefini çalışmaları ve hizmetleriyle kazandılar. Onları ne bir kurultay seçti, ne de onlar başkalarını baltalayarak yükseldiler. Reha Oğuz başkalarını küçülterek yükselmek hayali yüzünden dün en büyük Türkçüsü olan Rıza Nur tarafından kapıdan çevrilmiş ve Rıza Nur ona "Reha Kürtkan" diyerek Reha'yı Türkçülük kadrosundan ebediyen çıkarmıştır.

Reha'nın başkaları hakkında söyleyeceği sözlerin değeri yoktur. Fakat bizzat Reha tarafından "Türkçülüğün heybetli devi" diye adlandırılan Rıza Nur'un, Reha hakkındaki hükümleri nas mahiyetindedir. Şimdi, günümüzün en kıdemli Türkçüsü Besim Atalay başta olduğu halde kalem sahibi Türkçülerin hepsi onunla ilgisini kestiye, bazı genç Türkçüler arasında "Türkkan" diye değil de "Ermenikan" diye anılıyor, hatta kendisine bu şekilde mektuplar yazılıyorsa bunun tek mesulü kendisidir. Reha Oğuz samimi Türkçü olmak için muhayyel şecereye lüzum olmadığını bilmeliydi. Bilhassa bazı kuruntulara herkesi inandırabilirim diye çocukça düşüncelere saplanmamalıydı. Türk ırkını tarif ederken ileri sürdüğü 1.70 boy, ela göz, kuvvet ve fevkalade yakışıklılıktan kendisinde hangilerinin bulunduğunu iyice hesaplamalıydı. Reha'yı tanımayan okuyucuları sözlerime inandırmak için onun bir fotoğrafını koyuyorum. Bu resme bakan okuyucular onun fevkalade yakışıklı ve Türk tipine malik olmadığını kabul ve tasdik edeceklerdir.

Umarım ki bu broşür Reha'yı hayalin tatlı göklerinden hakikatin katı toprağına indirecektir. Aşağı yukarı otuz yaşlarında olduğu için artık çocuk hülyaları beslemeğe hakkı yoktur. Çünkü ortada bahis mevzuu olan şey Türkçülüktür. Bu milletin biricik kurtuluş ve yükseliş yolu olan bir ülküyü benlik davası haline sokmağa ise Türkçülüğün prensipleri engeldir. Sağlam şahsiyetler, kendi aleyhlerine olan şeyleri lehlerine gibi göstermezler. Mesela Besim Atalay Beğ, Reha'ya mektup yazarak ilgisini kestiğini ve eskiden yolladığı yazıları artık neşretmemesini bildirdiği zaman Reha'ya düşen şey susmaktı. Halbuki o öyle yapmadı. Okuyucularda, sanki Besim Atalay'la eski durum devam ediyormuş gibi bir intiba uyandırmak için Gök Börü'nün ikinci sayısında şöyle bir ilan neşretti:

Öz Türkçe Kur'an Sureleri

Okuyucularımıza müjde: Pek yakında kitap halinde çıkıyor

Çeviren: Besim Atalay

Bunun bir başarı olmadığını, hatta doğru bir hareket olmadığını Reha idrak edemiyorsa bu da kendisinin lehine değildir.

İşte, Gök Börü'nün ilk sayısındaki "Hesap Veriyoruz" başlıklı yazıya cevaplarım şimdilik bu kadardır. O yazıda hiçbir hesap verilememiş, bilakis hesaplar karıştırılmıştır. Hesap böyle verilir: Delili, şahidi, vesikası ve fotoğrafı ile...

Reha Türkçülüğe cidden hizmet etmek istiyorsa önce askerliğini yapmalı sonra Türkçeye daha çok hakim olmalı ve nihayet muhayyel şecereleri ve başka hayalleri terk etmeli ve bilhassa ırkçılığı başkalarına bırakmalıdır. Yoksa bu fizyonomi ile su katılmamış Türklük iddia etmek Türkçülüğün düşmanları eline silah vermektir ki bunu Reha da istemez sanırım.

* * *

İşte, nihayet, tahminlerimiz doğru çıktı. Reha'nın "Hesap Veriyoruz" başlıklı yakışsız yazısını ele alan Ankara'daki solcular, Reha'nın onlara verdiği silah sayesinde bütün Türkçülere, hatta Türklüğe saldırmak fırsatını buldular. Solculuktan milliyetçiliğe dönen Reha ile, milliyetçilikten solculuğa dönme olan Pertev Naile Boratav ve Adnan Cemgil müstereken Türklüğe ve Türkçülüğe zarar getirmiş oluyorlar. Görülüyor ki, nereden nereye olursa olsun, bu dönenler iyi olmuyorlar. Reha kadar iyi tanıdığım solcu dönmelelere de cevap vereceğim. Beklesinler.

Nihal ATSIZ, 1943, Maltepe